

Nu masonii au provocat direct Revoluția franceză din 1789, dar valorile proclamate de ei se regăsesc în ideile progresiste, care proclamau toleranță, libertate, abolirea privilegiilor. În 1789, existau în Franța vreo 50.000 de frați masoni, repartizați în 700 de loji. Legăturile care-i uneau erau ținutele și Marele Orient Francez, condus de Philippe d'Orleans, cu o slabă influență asupra lojilor afiliate. Chiar și masonii au avut reacții foarte diverse față de episoadele Revoluției franceze, din cauză că în acei ani lojile regrupau laolaltă militari, aristocrați, meseriași, clerici...

Deviza “Libertate, Egalitate, Fraternitate” nu e sută la sută masonică

Surprinzător, dar în 1794 la Paris erau doar trei loji masonice, în care ținutele deveniseră o formă de socializare. Studiile ulterioare au arătat că în acea perioadă se înregistra în Hexagon o curioasă încetinire a activității masonice. Numărul lojilor care se deschideau (două în 1793) era cu mult mai mic decât al celor care se desființau. Masoneria își pierdea parcă atractivitatea, lojile fiind mai curând utilizate de revoluționari ca tribună de la care să-și proclame idealurile, acțiunile. Impresia generală era că lojile masonice sunt uitate. Situația se va schimba spre anii 1800, când a avut loc o renaștere a lor, pe baze sociale și psihologice, cele noi devenind locul ideal pentru întâlnirile “burghezilor volterieni”. Oare simbolica și cultura re-voluționară au fost masonice? Afirmatia este ambiguă, echivocă. Nici deviza “Libertate, Egalitate, Fraternitate” nu este legată direct numai de masonerie, cele trei noțiuni fiind prezente și în literatura Secolului Luminilor, mai ales la Voltaire. Aparține o parte republicii, o parte Marelui Orient Francez. Din această comunitate a apărut și o legendă, aceea că masonii au fost arhitecții Revoluției, vehiculată în scrieri masonice mai ales la început de secol 20, când a fost reluată și ideea complotului masonic din timpul revoluției, idee atât de dragă abatelui Barruel. Deviza va fi adoptată atât de cea de a doua Republică, dar și de Marele Orient. Desigur, triumphiul, ochiul, nivelul (dispozitiv care servește zidarilor la determinarea diferențelor de înălțime) sunt prezente în iconografia revoluționară, dar e greu de spus dacă ideologia masonică, destul de firavă la sfârșit de secol 18, putea exercita influențe majore.

